

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăştie (Szászváros).

Din dieta țerii.

Vorbirile rostite săptămăna trecută în dieta țerii, continuă a fi obiectul de discuție în ziarele din țară.

A fost înainte de toate vorbirea lui Ugron care a lăsat puternice impresii pretutindena. Chiar și adversarii politici ai lui Ugron au atribuit vorbirii lui o mare importanță. Și cum nu? El a spus, că întreaga Ungarie, cu sistemul ei de guvernare, este o mare și urită *mocirlă*. Corupție pretutindeni. Jaf și abus în comitate. Firea și caracter perverse. Nemulțumire pe toată linia între cetățenii țerii. Mai rar s'au rostit de pe tribuna unui deputat cuvinte atât de sdrobotoare. Mai rar s'a făcut o icoană atât de hidoasă, dar' fidelă, a stărilor sociale și politice din Ungaria.

Și cât de juste au fost acele cuvinte ale lui Ugron se vede din presa din Budapesta. Primesc în tăcere cele zugrăvite și nu găesc dovezi potrivite de-a le combate.

Așa este și pace!

E corupt până la măduvă elementul stăpânitor de astăzi. E șubred sistemul pe care se întemeiază. Se clatină baraca în care se găesc deținătorii de astăzi. Și timpul nu e departe, când și baraca și sistemul se vor prăbuși și se vor face una cu mocirla cea groasă și murdară de care a vorbit Ugron.

Nem boldog a magyar! a zis mai anul trecut nobilul Maghiar Szemere. Astăzi vine și-o confirmă Ugron. Și mâne-poi-mâne veți cânta cu toții în cor: »Romlászak indult hajdan erős magyar«...

Firește! Trebuie să bată odată cialsul, când, trezit la realitate, poporul maghiar va vedea că visurile sale po-

litice au fost niște don-chișotiade, că ideea de stat maghiar i-a fost o idee fixă, care i-a luat pământul real de sub picioare și l'a împins în prăpastie.

Cum Sfântul se fie fericit Maghiarul, corcit cu sânge de semit, când faptele sale nevrednice, când planurile sale neomenoase de desnaționalizare rënd pe rënd sunt zădărnice. În loc de-a ne face pe noi Unguri, ei ved, că noi ne-am trezit, că o puternică conștiință națională ne-a încheat. Și au teamă mare, sērăcuții, că în scurt timp avem să le cerem socoată pentru ticăloasele lor asupriri. Și zēu, dacă noi Românii, aliați cu toate celelalte naționalități din Ungaria, toți sănătoși la trup și necorciți ca dēnșii, ne vom pune să ne răfuim în vre-o dietă sau aiurea, nu știm cum ne va rezista și cum să va apăra acest neam, această *mocirlă!*

Căința pentru trecut și teama de viitor, eată ce este vorbirea lui Ugron.

*

În vorbirea sa, Ugron cu groază constată, că Ungaria e încunjurată pretutindeni de dușmani, și că în special România și Sērbia, cari odinioară știa să aprecieze mișcările de libertate ale Maghiarilor, astăzi și-au întors fața dela această țeară.

Firește că oratorul s'a păzit a trage din aceste constatări conlusiile ce se impun. A uitat să spună franc, că dacă Ungaria a ajuns la această îndușmănire cu țerile vecine, numai mulțumită nefericitei sale politice față de naționalitățile nemaghiare a ajuns.

A înțeles însă Széll, că era dator un răspuns lămuritor și într'o lungă vorbire se ocupă și de chestiunea naționalităților.

Aici Széll avea bun prilej să-și explice pe larg politica sa de naționali-

tăți și să arate, cum va pune în aplicare măsurile promise în cuvântarea sa de program. Dar' afară de câteva frase foarte vagi, ca aceea, că *„fiecare locuitor al țerii este membru cu egale drepturi al unei națiuni politice”* și *„noi nu cunoaștem decât fii ai acestei țeri, cari vorbesc diferite limbi”* nimic n'a vorbit din ce s'ar putea conchide, că în curēnd se vor lua mēsurile de-a curma relele.

Așa fiind, astăzi putem cunoaște perfect sentimentele guvernului Széll față de naționalități, căci de câte-ori a vorbit, a spus cam aceleași lucruri.

Știm acum, că de fapt Széll, de parte a fi un guvern de surugiu cum era al lui Bánffy, ține să observe o tactică mai domoală și mai cu rezervă față de naționalități, dar' că nu este aplicat a face nici o concesiune radicală în favorul pretensiunilor naționalităților.

Urmarea firească este, că noi avem să combatem și acest guvern cu toată înverșunarea, precum vom combate toate guvernele cari nu vor să țină cont de justele și vechile noastre plāngeri și drepturi. Că un guvern e brutal și ne tratează dând cu Bánffy, sau că ne tratează mai cu mânăși, ca Széll, e indiferent.

Cu frase simple nime nu ne va îmbăta.

Noi cerem fapte!

Drum bun! Eată cuvântul ce-l zic frații nostri bucovineni presidentului țerii, bar. Bourguignon, care, după-cum vestește ziarul »Die Information«, va fi în curēnd permutat, ear' locul seu îl va ocupa consilierul aulic, bar. Pillersdorf din Brūnn. Se vor face încă și alte schimbări radicale în conducerea administrației diferitelor țeri ale monarchiei.

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

ORFANUL.

Amară e durerea ce simți, dragă copile,
Amară, căci perdut-ai pe cei-ce ți-au dat zile,
Și nu mai ai pe nime, n'ai nici un ajutor
S'aline suferința-ți, s'aline crudu-ți dor.

Abia doi ani trecură, de când a morții coasă
Cosi pe bunu-ți tată, pe mama ta duiosă,
Precum răpește uliul de lângă pușori
Pe blānda turturică și sboară cătră nori.

Când voia întâmplării te-o face vre-odată
Sē însotești pe fiul acolo und' l'așteaptă
Cu brațele deschise o mamă a-l sāruta,
Atunci vei storce lacrimi, gândind la mama ta.

Orfan, lipsit de toate, necunoscut în lume
De-ai vrea să-ți crezi singur un viitor, un nume,
Prin merit, prin silință, lucrând necontenit,
Zadarnic l'nceșgare!... Ești slab și părăsit!

O barcă sbuciumată de valuri cu urgie
Când marea e n turbare, când cerul e n mēnie,
Vlāstarul ce se nclină, bătut de asprul vânt,
E soartea ce te-asteaptă, copile, pe pământ!

N. A.

Din trecut.

— Fragment —

Istoricii unguri, mai fără excepție, înfățișează pe Românii care au luat parte la mișcările din 1848, ori la cele din 1784, drept oameni ticăloși, sēlbatici, barbari cam de acelaș soi cum spune istoria că au fost bună oară Vandalii și Hunii și Avarii, ca să nu mai pomenim de alții.

Acești istorici uită, ori se prefac a uita, că revoluțiile nu s'au petrecut până acum nicăiri cu bastoane de promenadă ori cu tulumbele. Poporul apăsāt și necăjit, fie Român, fie Ungur, a apucat parul și coasa în mâni, și nu s'a prea uitat unde lovește, ci a căutat să-și răsbune asupra domnilor așa cum a putut.

Și cu toate acestea, e oare-care deosebire între felul de a-și răsbuna al Românului și al Ungurului. Cetiți cazuri întâmplute în 1848; numerați victimele și dintr'o parte și dintr'alta măcar aproximativ, și veți vedea, că Românii au fost cu mult mai puțin sângeroși decât compatrioții lor unguri: adevēr, ce nu-l vor putea răsturna nici scriitorii de cei serioși, cu atât mai puțin niște scriitorai orbiți de un patriotism rēu înțeles.

Vom povesti din evenimentele anului 1848 un singur fapt. Și-l vom spune așa,

cum l-am auzit din bătrānii aceia, care l'au văzut și l'au pătit.

Ungurii din orășelele Roșia și Abrud, puțini căți erau, s'au rānduit într'o ceată de voluntari, numiți între sine »ōnkéntes«. Dar' fiindcă nici așa nu se simțeau în largul lor, au cerut să li-se trimită și o garnisoană militară, care să-i scutească de primejdia ce putea să-i năpădească, vezi Doamne, din partea Moșilor. Cam în zilele din urmă ale lunii Mai 1848 au și venit niște soldați trimiși de guvernul dela Cluj, și adecă dintr'un regiment galițian și niște grānițeri săcui.

Ungurii abrudeni și roșieni încep a se resfăța: când veneau țărani la oraș, la țrg, li luau la batjocură și se încăerau la bătae. În urma purtării lor provocatoare, se nāșteau ciocniri adese sângeroase.

Simeon Balint, pe atunci popă în Roșia, și cu alți fruntași romāni, n'au mai suferit în tăcere fărădelegile, și s'au plāns la guvern și au cerut să trimită o comisiune, care să facă cercetare și să pedepsească pe cei vinovați.

Intr'aceea popa Balint, care mai ales era văzut cu ochi rēi, că era și popă român, a fost citat la Abrud în luna lui Iulie. A și plecat la Abrud, dar' acolo e reținut ca agitator și închis în casele unui negustor cu numele Tutsek. În odăea unde era reținut, se găsea mereu și câte un soldat galițian,

Sē sfirmăm ideile rele!

Precum întotdeauna, așa și acum, vedem că creerii șovinistilor maghiari sunt frământați de fel și fel de idei, cari au de scop stērpirea naționalităților nemaghiare și îndeosebi a noastră a Romānilor.

Și foarte adese se întâmplă, că ideile, bune sau rele, se întrupează. De aceea datorința noastră a tuturor este, că ideile cele rele, ce vedem că se zemislesc în creerii înferbântați ai șovinistilor maghiari, să le sfirmăm încă înainte de întruparea lor, spre a nu gusta mai târziu tristețe și amarele rezultate ale acelor.

Căci ce folos vom avea oare, dacă d. e. ne vom nisui numai pentru a sfărma planurile lor deja întrupate, cari sunt în număr destul de mare, contra naționalității noastre, ear' ideilor, tot atât de mișelești, le vom da curs liber? Asta ar însemna tocmai atât, ca-și-când noi am ucide numai șerprii, ear' pe puii lor îi vom lăsa în viețā, fără a ne mai gândi, că aceia cu vremea încă vor deveni mari și vor fi tocmai atât de periculoși, dacă nu și mai mult, precum au fost șerprii pe cari i-am ucis.

De aceea ni-se impune, ca cât ce vedem că se urzește vre-un plan ce ar fi în detrimentul nostru, să ne nisuiam a-i pune pedeci ca el să nu se ducă în deplinire. Căci aceasta la început ne este cu mult mai ușor, decât dacă am încerca a-l nimici, când acela a devenit trup.

Pentru toate acestea noi avem însă lipsă de conducători, căci precum este de adevērāt proverbul care zice: vai de picioare dacă nu este cap, tot atât de adevērāt este și aceea, că: vai de națiunea, care nu are conducători buni! Capul conduce corpul, mâinile și pi-

pus acolo ca să-l păzească ziua și noaptea să nu fugă și totodată să-l scutească de furia »ōnkénteșilor« și a Sēcuiilor.

Când era închis la Abrud, cățiva funcționari de acolo urmați de soldați au venit la Roșia, și au intrat la casa parochială cea veche, (care azi e înlocuită cu casa parochială nouă). Oamenii aveau poruncă să facă o perchiziție. Soția preotului, Carolina Balint, nāsc. Golgoș, era tocmai în curte și supraveghea coșaii, care lucrau în livada din fața casei; când eată sosirā oamenii puterii și cerură să fie lăsați în odăe. Ea a deschis ușa, ear' ei au scotocit toate colțurile odăilor, și tot ce au găsit hārtii scrise le-au adunat într'un covor de masă și le-au dus cu sine în Abrud.

Preteasa a pornit a doua zi la Abrud să vadă ce-i. Sēcuii atunci i-au făgăduit în secret, că vor scăpa pe popă din închisoare și-l vor ajuta să fugă în »Țară«, dacă popa ar vrea să le plătească zece galbini de fiecare Sēcui... Cine să le creadă însă vorba lor!

Și așa lucrul a rēmas tot ca mai nainte.

Cam la o săptămāna s'a întâmplat nenorocirea de s'au aprins casele, unde era închis popa Balint.

Un băeat de prāvālie adecă s'a urcat seara, pe la nouē ore, în podul casei, ca să curețe cizmele stăpānului, și fiind întunerec a aprins o luminare și a aruncat chibritul între niște

cioarele, și dacă nu ar fi capul, perdute ar fi și acestea.

Să privim d. e. la albine, cum ele omoară trântorii și-i pun în grămezi uciși dinaintea stupului, atunci când ei se fac periculoși societății harnice și muncitoare a albinelor.

Tot astfel se purcedem și noi. Dacă vedem că unii dintre noi nu au destul curagiu pentru a se lupta cu bărbăție contra atacurilor ce se îndreaptă contra noastră, să-i delăturăm, pentru-ca să nu oprească calea, celor-ce cu trup și suflet se vor jertfi pentru binele nostru.

Vedem cum zi de zi ne sosesc știri despre deosebite planuri diavolești, unul îndreptat contra preoțimii, al doilea contra învățătorimii, ear' al treilea contra însași a școlii și bisericii, și cu regret trebuie să constatăm, că până de present nu s'a făcut nici o mișcare mai serioasă de cătră cei competenți contra ducerii lor în deplinire. Așa că într'o bună dimineață ne vom trezi, că toate acelea s'au intrupat și că nu mai avem nici o putere a le sfărâma.

Să nu așteptăm deci ora din urmă, căci atunci toate sunt zadarnice.

Să sfărâmăm ideile rele până ele sunt încă crude, până se află încă în fașie!

Activitatea dlui Dr. Rațiu.

De patru ani de zile încoace dintre foștii conducători ai partidului național nici unul n'a avut o purtare mai misterioasă ca ex-presidentul. D-Sa s'a retras pe planul al... cincilea de luptă și a concretizat conducerea unor oameni fără responsabilitate la Daian. N'a scris până acum nici un șir nici de apărare nici de atac. Toți au vorbit, până și bătrânul dela Băsești, numai venerabilul fost președinte a tăcut. De ce? Nu știm! În toată lumea preșidenții se arată mai cumiști, preșidenții lămuresc situațiile. Președintele nostru însă pe semne nu era ca cei din toată lumea...

Atunci, ca să-l facem să vorbească am spus: Domnule, cum îți mai zici d-ta președinte când tot tacii? Mandatul ți-o expirat și d-ta tot tacii? Președinte îți zici, dar' la isprăvuri naționale nu te gândești, ci tot tacii! E o colosală anomalie, d-le, un cas ce nu s'a mai întâmplat în lumea civilisată!

Dar' ne-am înșelat. Dl Rațiu, ce-i drept, tace, dar' face. Face, mă rog, politică și încă cu... studenții. De astă-dată sunt studenții din Iași, cu cari bătrânul fost președinte s'a pus la politică.

S'a întâmplat adevărat, că studenții din Iași s'au constituit în comitet național. Comitetul

acesta a proclamat pe dl Dr. Rațiu de al doilea (?) președinte de onoare. Aducându-i aceasta la cunoștință, comitetul a exprimat d-lui Rațiu dorința, de-a vedea în curând »vechia unire frățească în lupta pentru națiune«, — o dorință frumoasă, care însă pentru dl Rațiu era și o lecțiune, căci, precum se știe, dl Rațiu de 4 ani de zile nici când n'a căutat »unirea frățească«.

Și știți ce-a binevoit a răspunde dl Rațiu. Eată scrisoarea d-sale adresată unui student, scrisoarea pe care o găsim publicată în »Epoca« din 31 Octombrie st. v.:

Stimate domnule,

Regret că așa târziu răspund la prețioasa d-v. adresă din 3 Iulie a. c., la sosirea ei, însă, nu eram acasă. Vă adresez mulțumită călduroasă pentru proclamarea mea de al II-lea membru onorific în societatea d-v. Încât privește expresiunea dorinței d-v. privitor la »Vechea unire frățească în lupta pentru națiune«, cu părere de rău trebuie să vă încunostiușez, că acei puțini cari astăzi lucrează contra unirii și a solidarității, nu mai stau în serviciul națiunii, ei au plecat stindardul înaintea dușmanului, precum v'ați putut convinge în timpul din urmă, și astfel ne-au compromis cauza noastră națională, dar' îi va ajunge pedeapsa meritată.

Vă asigur, însă, că-mi dau toată silința de a aduna toate elementele bune sub stindardul național și vom continua lupta legală până la deplina izbândă.

Sunt al d-v. stimător
Dr. Rațiu.

Eată cum știe dl Rațiu să munciască pe terenul politic. Se prinde de vorbă cu tinerii studenți, își trage o sfântă de laudă înaintea lor, reproduce ridicolele acuze și stupidele frase ale lui Daian despre »închinarea steagului înaintea dușmanului«...

Ce mai politică vrednică de compătimit!

Răspuns la „O plângere“.

Onorată Redacțiune!

Vă rog cu stimă să binevoiți a publica în prețitul ziar ce-l redigeați, acest răspuns în interesul adevărului.

Este fapt necontestabil, că școala gr-or. din Petroșeni au susținut-o și o susțin și actualmente numai »sătenii«, precum îi numesc băieșii. Sătenii sunt poporul bastinaș de acolo, care și-a conservat în timpurile cele mai critice credința, limba, datnele și portul lor strămoșesc, ei plătesc și pe învățătorul prin repartiție numai dela ei, băieșii nu contribuie cu nimica, ei au școala »vercului« la care plătesc și acolo își trimit copiii la școală, și nu la cea românească confesională.

Comitetul parochial din Petroșeni în anul acesta a trimis concursul pentru îndeplinirea postului de învățător foarte târziu și așa și termenul de 30 de zile a expirat târziu. Nu a concurat fără numai singur Ioan Boța; el are și calificatiunea prescriasă. Fiind deja pe la mijlocul lui Septembrie am eșit îndată la fața locului. Sătenii s'au adunat în școală, băieșii, cari nu contribuie la susținerea școlii, nici n'au fost prezenți, fără numai singur Petru Iacob. Am spus poporului și parochului,

La vardă e închis provisor într'o odae. Corpul întreg i-se învinețise în bătai, capul îi era greu și umflat, ochii nu mai zăreau nimic. În starea aceasta un soldat, tot secui, a ridicat baioneta ca să străpungă pe Românul, pe care mai înainte îl bătuseră măr; ear' galițianul de pază, cere știa să-i îplinească slujba, a întins pușca, și Săcuiul e trimis imediat pe altă lume...

A doua zi dimineața a venit la »Vardă« soția sa desnădejduită. A văzut cu ochii ei cum l-au ridicat, și l-au pus pe un pat de chingi, pe urmă l-au dus pe mâni într'un fel de temniță a Abrudului.

Acolo l-a cercetat și fiica sa unică, Netti, care era atunci de 11 ani, și pe care o aduse dela Zlagna bunica ei ved. preoteasa Catarina Golgoț, o femeie îndrăzneată, soacră lui Balint. Când copila și-a văzut părintele, înțâșu nu l'a cunoscut, atât de grozav îl desfiguraseră brutalitățile »cavalerilor« abrudeni și ale săcuiilor; ear' după-ce l'a recunoscut, a rămas înleinnită, și venind la Roșia, copila s'a bolnăvit și a căzut la pat. Mama sa, preoteasa, împreună cu veduva preoteasă, îl cercetau în fiecare săptămână; dar' la început nu li-se permitea să-i aducă nimic; în slărșit, după câteva săptămâni, li-s'a dat voie să-i aducă de acasă un ceaslov, din care însă cu greu putea ceti... Până când într'una din nopți

că numai singur Boța a concurat, și timpul de școală s'a întârziat și i-am întrebat, dacă au pe cineva să-l instituim de învățător? Și parochul și poporul au răspuns că nu au. Toți sătenii au cerut pe Boța. Petru Iacob încă a vrut să vorbească, sătenii au protestat, că el ca băieșu nu are drept la cestiunea învățătorului, că băieșii nu contribuie cu nimica. Eu i-am detras cuvântul și vrând să-mi facă afront, i-am zis, să nu mă silească să cer întervenirea oficiului pretorial pentru susținerea ordinii. Atuncea el a părăsit localitatea. Alegerea nu am făcut-o, ci am luat la protocol dorința poporului, ca Măr. Consistor să le denumească de învățător provisor pe I. Boța, că este fiu din sinul lor și este calificat. Parochul și-a spus nedumerile sale, dară în urmă s'a declarat la protocol, că dacă poporul îl voește, nu are nimic în contra. Eu le-am spus, că voi așterne artele la Consistor, dară acum fiind timpul suprem pentru începerea școlii, ca să nu stee școala închisă și să se periclitze, să înceapă deocamdată Boța învățământul în școală, și dacă va dispune Consistorul altfel, se vor face atuncea schimbările de lipsă. În ziua următoare am și așternut actele la Consistor spre decider.

Frecările și neînțelegerile între săteni și băieși există de mult. Eu sunt aci protopop abia de un an și jumătate. Am sfătuit poporul cu acea ocaziune și l'am îndemnat la pace și omenie, că doară cu timpul se vor simți și băieșii a contribui la susținerea școlii confesionale. Am îndemnat pe săteni să contribuie și dănușii cu bani la terminarea zidirii bisericii noue, ca să se fie un popor cu o biserică.

Referitor la celelalte investive din »o plângere« observ, că diurne tocmai din Petroșeni nu am primit regulat. La ținerea examenului din acest an, mi-au dat cu totul 3 fl., diurne și spese de drum, zicând că au spese cu biserica, eu m'am mulțumit și cu atâta, cedând diurnul pentru biserică. Acum când am fost în urmă în cauza școlii nu am primit nici un diurn nici spese de drum.

În anul trecut băieșii au dat învățătorului 50 fl., pe lângă salariul normal dela săteni, însă sub condițiunea, ca el să le facă concerte, să adune bani, și așa învățătorul a negles școala și nu a putut arăta rezultat mulțumitor. Aceasta dară nu a fost în folosul, ci în detrimentul școlii.

Când am fost în Petroșeni mi-am luat cuartirul într'un hotel cinstit, cunoșteam frecările și partidele de acolo, și am vrut să fiu în loc neutral. Seara mi-am cinat cina, fiind la o masă cu parochul V. Socol din Livezeni, și la 8³/₄ ore m'am retras în chilia mea și m'am culcat. Musică și larmă prin ospătării nu am iubit în viața mea.

Biserica o am vizitat în trei rânduri dimpreună cu parochul și cu Dionisiu Socol, care este subscris în faimoasa »o plângere«. În urmă nu am vizitat-o, fiindcă era sistat lucrul.

Aceasta este starea adevărată a lucrurilor. Toate celelalte cuprinse în »o plângere« și subscrisă de 6 creștini, sunt niște neadevăruri temerare, și niște investive pline de maliție. Nu este frumos, nici creștinesc, nici folositor lucru, iubiți creștini, să subscrieți și să dați la publicare lucruri neadevărate și să mă atacați în mod nedemn și nedrept pe mine. Și mă mir cum vă lasă inima și caracterul

earăși l-au ridicat, și în miez de noapte și cu capul gol, l-au pus într'un car și l-au ex-cortat la Aiud, ca să-l întunde în vestitele temnițe de-acolo. După câteva zile de închisoare, în urma cererii făcute de adunarea națională ținută în luna aceea la Blaj.

Pentru suferințele neomeneste, câte a îndurat Balint la Abrud, cum și-a răsunat?

Așa, că după temnița Aiudului a adăpostit la casa lui în Roșia familii nenorocite unguerești și le-a scăpat de furia lăncerilor; în vreme ce familiile care voiau să fugă și să scape cu ajutorul honvezilor lui Hatvani, după-cum știm, și-au găsit mormântul acolo în sinul munților, pe valea Cerbului.

Astfel și-a răsunat acela, pe care scriitorii maghiari de ieri și alaltăieri îl zugrăvesc ca pe om cu porniri rele și sălbatic, și ca pe un masacrat de copii și femei...

(„C. N.“) *Enea Hodoș.*

Între doi vagabunzi.
— Ascultă-mă, trebuie să punem odată capăt miseriei, să spargem toate băncile la toți banchierii, la monetărie chiar, și să deschidem o bancă cu sute de mii de milioane.
— Dar' poliția?
— Prost ce ești! Se leagă poliția de un milionar?

de creștini și oameni cinstiți să pălmuiți adevărul într'un mod așa de nimic și temer.

Față cu amenințările, că rupeți toate legăturile cu șeful D-voastră, și că nici în biserică nu-l veți lăsa să între, vă aduc aminte, că arhivul și aci și la Consistor documentează cât m'am interesat de zidirea bisericii, și câte acte și cât de urgent le-am rezolvat și cum am recomandat în două rânduri, la cererea In. Minister și acolo cererea pentru concesiunea de a face colectă. Nu vă servește spre onoare nerecunoștința și amenințările, și veți fi știind, că anarchism nici în stat nici în biserică nu se suferă. Alcum legea s'a îngrijit și pentru atari înscenării. Și în urmă dacă nu voi intra eu, veți intra D-voastră și veți cere, ca D-zeu să așeze în inimile D-voastră duchul înțelepciunii, al păcii, al dragostei și al adevărului.

Eu am servit 30 ani cu onoare în cariera mea preoțească. Am făcut și eu ce am putut și pe terenul literaturii și pe alte terene mi-am împlinit datorițele; am recunoștință dela locurile competente.

Numai D-voastră v'ați încercat a mă ataca într'un mod așa nedemn, nedrept și nemeritat. De astă-dată nu voi să stau înaintea tribunalului ca acuzător. Judece-vă D-zeu și judece on. public.

Declar, că pe calea aceasta în ziaristică am încheiat cu D-voastră.

Hețeg, în 28 Oct. n. 1899.

T. Gheaja,
protopop.

Ce ar trebui să facem?

Fericirea, bunăstarea și înaintarea poporului nostru român atât în privința materială, cât și cea spirituală, trebuie să ne zacă la inimă înainte de toate, și încă în așa măsură, încât după D-zeu acestea să ne fie idolul la care să ne închinăm. Pe acestea să le iubim mai mult decât ori-ce în lume, mai mult decât chiar și vieța. Căci numai atunci vom putea zice că suntem fericiți și că ne-am împlinit datorița ce o avem pe pământ, dacă pentru binele, înaintarea și fericirea poporului am făcut cât ni-a fost cu putință. Ear' dacă pentru acestea nimic n'am făcut, ba le-am desprețuit chiar, făcându-ne uncalta străinului și vînzându-ne cel mai scump tesar, atunci suntem cei mai nefericiți și păcătuiți când vom zice că suntem Români și că purtăm chipul lui D-zeu.

De aceea să nu trăim jelindu-ne națiunea, ci cu trup cu suflet să lucrăm pentru binele ei.

E timpul suprem, ca să punem temelie clădirii naționale, fundamentul fericirii poporului, fundamentul viitorului cât se poate de trainic, căci ce vom sămăna acum, aceea vom secera în viitor.

Acum deci, sau niciodată, să ne unim în cugete și în simțiri și pătrunși fiind la suflet de sf. libertate, să jurăm că vom da mâna să fim pururea frați.

Când toți Românii vom fi într'un cuget, într'o simțire, când toți cei cu inima română vom da mână cu mână, atunci mult vom putea face, atunci vom fi vrednici de numele Român. Din coatră, trăgând fiecare foc la oala sa, desbinându-ne unii de cătră alții și având ură și certe printre noi, zeu, cu de acestea nu vom putea merge prea departe, ba vom merge ca — racul.

A sosit timpul să lăsăm cele trecute și să ne îngrijim mai mult de soarta și viitorul poporului și al națiunii, să căutăm serios la cele-ce se petrec în jurul nostru și să nu ne interesăm numai de cauza noastră, să nu fim orbiți de egoism, să nu căutăm numai interesul nostru propriu și să nu umblăm numai după ranguri și titluri, și pentru câștigarea acestora să uităm și să fim nepăsători de popor, de națiune; căci toate acelea vor rămănea de noi și curând ca floarea și ea fumul vom peri de pe pământ, ear' suvenirea în urma noastră va aduce dela fii, nepoți și strănepoți: binocuvântare sau — blăstăm asupra noastră.

Să ne iubim deci unii pe alții și cu toții împreună, întocmai ca niște frați buni, să ne unim laolaltă în cugete și simțiri și astfel să luptăm pentru binele poporului, căci numai atunci și în acest mod vom fi tari și mari.

așchii rămase dela jiluitul scândurilor. Așchiile au luat foc, coperișul, podul asemenea, și în vreme de câteva ceasuri avea să ardă casa întregă. Prisonerul durmea în pat. Tutsek atunci a bătut tare la ușă, l-a deșteptat și i-a strigat că arde casa! A sărit din pat, s'a desmetecit și soldatul galițian, și amândoi s'au dat jos în stradă; dar' prisonerul era desculț și cu capul gol. Multă lume s'a adunat la foc, au venit și soldați secui și alți ungurime din Abrud, și ved pe popa Balint acolo. Deodată strigă unul: »Popa a dat foc!« »Trebuie tocat în cap!« Ceialalți pe urma lui: »Da, dal Loviți!« Și îndată s'au aruncat asupra lui cu pumnii, cu bâte, lovindu-l amarnic peste cap. Zădarnic s'a întrepus omul de omenie Tutsek strigând în limba lor: »Nu dați! Că eu l-am sculat din pat!« Loveau ca turbați, de l-au făcut sânge. Între vitejii patrioți s'au »distins« și unii din clasa cultă, îndosebi un funcționar cu numele Kontz Lajos. Acum au adus o scară și voeau să-l lege de ea, ca să-l ardă de viu în flăcări, un alt erou era tocmai să-i aplice noue lovituri, când o grindă dela casa ce ardea s'a rupt și a isbit în capul patriotului, turtindu-l la pământ, acolo a și rămas mort. Popa Balint în momentul acesta e luat de soldați galițieni și dus repede la »Vardă«, căci de mai rămănea afară era să fie omorât neapărat.

INTÂMPLĂRILE SEPTĂMĂNEI

La 9 n. l. c. s'a întrunit la Sebeș preoțimea gr.-cat. din tractul Sebeșului-săseșc.

La ordinea zilei a fost chestia dotării clerului din partea statului. S'a hotărât unanim susținerea în întregime ei a autonomiei bisericii gr.-cat., neacceptarea a nici un fel de ajutor din partea stăpânimii, sub condițiuni umiltoare, primind cu toții devisa: că mai bine săraci și cu onoare, decât ajutoarați și supuși odiului posterității.

Ca delegat al sinodului s'a ales dl N. Muntean, preot în Henig.

S'a decis mai departe, ca din incidentul iubileului de 200 ani a st. uniri cu Roma, să se înființeze și un fond, cu scop de-a se salaria preoțimea.

Preoțimea gr.-cat. din tractul D. Săn-Mărtinului s'a întrunit în sinod protopopesc în 30 Oct. n. S'au luat aceleași hotărâri ca și la Sebeș. Pe lângă acestea s'a mai satorit, ca dacă la nici un cas nu s'ar putea delătura pericolul ce amenință biserica, atunci fiecare preot să nu dea ascultare și nici să nu se supună mandatelor ce le-ar da congresul catolic în privința afacerilor bisericești.

Hotărâri de acestea au mai luat și tracturile Almaș, Ludoșul-de-Murș, Giula și Năprada.

Moștenitorul de Tron Francisc Ferdinand d'Este a petrecut vre-o câteva zile în Ecica, unde în fiecare zi a făcut și câte o vânătoare, pușcând peste 100 de vulpi, câțiva iepuri și niște pasări sălbatice.

Prezumt în anul trecut, așa și de astă-dată, Românii s'au produs în prezența Sa cu jocurile naționale, cari i-au plăcut foarte mult.

La plecare l'au însoțit și vre-o 40 călăreți români.

Despre evenimentele ce se petrec în jumătatea a doua a monarhiei noastre, ne vin știri foarte grave.

În mai multe orașe din Moravia s'au făcut mari demonstrațiuni, în urma cărora ședințele Reichsrath-ului încă au fost foarte turburate, când a ajuns în discuție chestia desființării ordonanțelor de limbă. Cehii poartă o ură nespusă contra Jidanilor, pe cari văd că guvernul îi protejează.

Relațiunile dintre Rusia și Japonia sunt foarte încordate. Se zice că încă de pe la începutul lunii Sept. Rusia a început a-și concentra trupele înspre Japonia, care încă mobilizează.

Impăratul Wilhelm în curând va face o vizită bunicii sale, Reginei Victoria a Angliei. Unele foi susțin că această vizită este pur familiară, altele zic însă, că ea va fi de caracter politic.

PACEA LUMII

Răsboiul din Transvaal.

Londra, 9 Nov. n. Incăierări mai mari nu s'au întâmplat.

Londra, 10 Nov. n. Se dă ca sigură știrea, că orașul Kolenzo a ajuns în mâna Burilor. După acestea au atacat Venterstad-ul.

Londra, 11 Nov. n. Din Durban se telegrafează, că colonelul Schiel și cu ceilalți prizoneri englezi au mulțumit regimului din Natal pentru tratarea umană de care sunt împărtașiți. În partea de Sud dela Ali-val-North Burii au rupt firele dela telegraf.

Londra, 13 Nov. n. Burii au început de nou bombardarea Ladysmithului. Femeile și copiii au părăsit orașul. 7000 de soldați au sosit la Capstadt, de unde au fost trimiși la Durban.

Londra, 14 Nov. n. În ajutorul Englezilor la orașul Cap, au mai sosit 12.700 soldați și 745 ofițeri.

Londra, 15 Nov. n. Lângă orașul Glencoe Burii au avut 15 morți și 27 răniți, ear' Englezii 39 morți și 171 răniți. Afară de aceea Burii au prins și 100 de călăreți englezi. Numărul Burilor în această ciocnire a fost de 1000 oameni cu un tun, ear' al Englezilor de 4000 cu 2 tunuri.

NOUTĂȚI

Deputat congresual pentru cercul electoral preoțesc al Devei, a fost ales P. O. D. *Ioan Papiu*, protopop în Sibiu.

Alegere de preot. Dl *Petru Lula*, cleric abs. și fost învățător în Rapoltul-mare s'a ales în 12 Nov. n. 1899 de preot în comuna Bobalna.

DI N. Petra-Petrescu a fost ales director al filialei »Albina« din Brașov, în locul decedatului V. Bologna.

Alegere de notar în Vinerea. În 16 l. c. a fost alegerea de notar în Vinerea. S'a ales dl *Alexandru Herlea*, fiul fostului notar de-acolo.

† **Dr. Torma Zsófia**, membră a mai multor societăți științifice și de binefacere a încetat din viață, Marți în 14 Nov. n., în etate de 68 ani. În mormântarea s'a făcut Joi în 16 n. l. c. în cimitierul rom.-cat. din Orăștie. Titlul de Dr. l'a primit în luna Maiu a anului curent din partea corpului profesoral de filosofie dela universitatea din Cluj. Răposata și-a arangiat și un muzeu propriu al seu, în care se află tot felul de obiecte din antichitate. Ea este deplănsă de toți cei-ce au cunoscut-o — Fiei-i țărina ușoară!

Concert săseșc în Orăștie. Sâmbăta trecută a avut loc în sala otelului »Transilvania« concertul dat de d-șoara *Ipsen* din Mediaș, cu concursul d-nei *H. Hey*, d-șoarei *Pringer* și al dlui *Bartlmes*. Punctele din program au fost bine executate, mai ales declamațiunile d-șoarei *Ipsen* și piesele de piano executate cu multă tehnică și interpretare fină, de D-na Helena Hey. Public cam puțin.

Cădere de stele. În noaptea de 15 spre 16 n. l. c., în loc ca să asistăm la rarul fenomen, așa zis căderea de stele, ne-am trezit cum în loc de acestea au început să cază fulgii de zăpadă, primii prevestitori ai iernii.

O biserică în flacări. În 7 Noembrie n. c., ziua de Sf. Dumitru, în comuna Varviz din protopopiatul Giurgeului, Archidiaconia de Alba-Iulia și Făgăraș, a săvârșit Sf. Liturgie pe la orele 11 a. m. asistând preotul Petru Moldovan, cantorul Michail Hurubeanu, clopotarul Gavril Pop și ca participanți un singur bărbat, Ioan Roman, și un copil, ear' muierii cam 6—7. După săvârșirea cultului divin s'a dus fiecare la ale sale. Pe la orele 3 după amiază, nimeni nu poate să știe cum și din ce cauză, biserica a luat foc; biserica era din lemn, având în 2 turnuri 2 clopote. Era tare bine și bogat provăzută cu de toate, avea o pictură rară. În timp de 2 ore biserica a fost mistuită cu desăvârșire. Nimeni nu a putut scoate din biserică nimic, au ars toate ornatele și odăjdiele preoțești, clopotele s'au topit. Era o spaimă ne mai pomenită. A alergat poporul întru ajutor, dar nu a putut ajuta nimica. Biserica a ars până în fundament. Acum bieții poporeni, în număr de peste 500 familii, au rămas fără biserică. Paguba încă nu e constatată. Edificiul a fost asigurat în 2000 fl., cele dinlăuntru însă nu au fost asigurate.

Necrolog. Din Lugoj se anunță, că inspectorul regesc de matricule de-acolo, dl *Emil Bardosy*, a răposat.

— *Ioan Monda*, cantor al bisericii gr.-or. și proprietar în Borgo-Bistrița, a răposat în 13 Nov. n. a. c.

Monetisările în anul 1900. În decursul anului proxim se vor bate 59,850.000 bucăți monete în valută de coroane, reprezentând o valoare de 38,450.000 coroane și anume: 810.000 piese à 20 cor. aur, 200.000 piese à 10 cor. aur, 3,840.000 piese à 5 cor. argint, 50,000.000 piese à 2 fileri în bronz, 5,000.000 piese à 1 fil. în bronz.

† **Generalul Berendei**, după-cum anunță foile din România, a răposat Duminecă în 12 Nov. n.

Regele Belgiei și un șef de stațiune. Nu demult Regele Belgiei a făcut incognită o călătorie. La o stațiune însă i-a venit în minte, ca să ceară telegrafice un tren separat, dela altă stațiune. Până să sosască trenul el s'a dus la preumblare, ear' la ora numită s'a aflat earăși la gară. Dar' când să se ducă să se urce în cupeu, un șef de stațiune, necunoscându-l, l'a oprit în loc, zicând: »Pardon, dle, nimeni nu e iertat să treacă peronul, până-ce nu va pleca Regele«. Văzând Leopold II. că nu e recunoscut, s'a hotărât să facă glume cu șeful stațiunii, și așa voind din nou a trece pe peron, a zis: »Du-te din

calea mea, căci eu văd că acolo stă un tren și doar' nu-l voui scăpa pentru D-Ta«. Dar' șeful n'avea nici habar, ci într'un ton aspru a răspuns: »Cu acel tren nu poți merge, deoarece-acele e pentru Regele«. »Ac-asta mi-e tot una, zise Leopold, chiar dacă ar fi și al Țarului. Eu cu acel tren am să părăsesc stațiunea aceasta, macar de-ai lua și otravă de mânie«. Asta a fost prea mult pentru șef. Iritat cum era l'a prins pe Regele de braț și haid să-l delătura de-acolo, zicându-i »Dle, aici eu singur am să poruncesc, și dacă nu te vei depărta imediat, te voui da afară cu puterea«. Regele se uita încă tot blând la el și chiar în momentul când șeful voia să-l delătura de pe peron, a venit contele d'Outrenront și zise către Rege, care acum ridea: »Maiestatea Voastră aici!« la ce șeful îndată a îngălbănit și nu mai știa nimic ce se petrece în jurul seu, încât abia că mai putea rosti un cuvânt două, prin care se ruga de iertare. Regele îl bătu pe umăr zicând: »Nu te supăra, D-Ta mi-ai dovedit că-ți știi împlini cu conștiințiositate serviciu la care te-ai angajat«.

Cununii. *Ioan Budoiu* și *Maria Median* își vor sërba cununia Duminecă în 19 Nov. n. a. c. în bis. gr.-cat. din loc. — Tot atunci și în acea bis. își vor sërba cununia și *Nicolae Simion* și *Maria Budoiu*. — Să fie într'un cias bun!

Două pușcături O telegramă din Roma vestește, că în Toronto, într'o seară din zilele trecute se preumbla pe stradă un sublocotenent, având la braț pe o tinără damă. Deodată s'a auzit o pușcătură, și subloc. s'a rostogolit la pământ. Dama cuprinsă de spaimă a luat-o la fugă, dar' abia a făcut câțiva pași, și o altă pușcătură s'a descărcat asupra ei, rănindu-o de moarte. Ucigașul nu s'a putut încă descoperi.

Prinderea unui desertor. Nainte de asta cu opt ani, păpușarul Eckert József servia la artileria din Timișoara. Deoarece-acele însă avea o purtare foarte slabă, a fost de mai multe-ori pedepsit cu închisoare. Într'o zi însă văzându-se eară liber, a desertat, luându-și drumul spre Sërbia, fără a i-se mai da de urmă. Acum e anul s'a reintors la Budapesta, unde a deschis, dimpreună cu un frate al seu, Mátyás, o prăvălie de ghete. Și au dus-o foarte bine laolaltă până bine de curând, când sfăindu-se s'au despărțit. Mátyás ca să-și răsbune s'a dus la poliție și a pîrît pe fratele seu ca desertor. Poliția punând mâna pe el, l'a predat autorităților militare din Timișoara, cari l'au pus de nou la răcoare.

Avis și apel! Inaltul minister al instrucțiunii publice și al cultelor din București a abonat pentru înzestrarea bibliotecilor populare înființate pe lângă școalele rurale 200 exemplare din scrierea mea »Novele și Schițe«, fascicolul I. Aceasta e o dovadă că scrierile mele sunt potrivite spre acel scop. Aducându-o aceasta la cunoștința onor. public, îmi iau voe a-i atrage atențiunea, că din fas. I. al novelelor mele mai am câteva sute exemplare, cari se află aci la mine și se pot căpeta pentru prețul de 40 cr. exemplarul. Totodată fac cunoscut că am pus sub tipar broșura a II., care va fi de 5 coale tipărite și se va da cu prețul de 55 cr. (1 franc 50 bani). Deci, dacă crede onoratul public că ar merita să se tipărească întreaga scrierea mea »Novele și Schițe«, este rugat să o aboneze.

Cu stimă

Ioan Pop Reteganul,
Sibiu, Quergasse nr. 15.

Statistică. 1. Asupra limbilor vorbite din lume. Se vorbesc cam 2750 limbi și dialecte pe întregul pământ. În Africa numai se socot vre-o 600. Cele mai răspândite sunt: engleza (120 milioane), germana (75 mil.), rusca (75 mil.), franceza (51 mil.), spaniola (41 mil.), italiana (33 mil.), portugeza (13 mil.). Engleza și germana sunt acele cari câștigă mai mult teren. Chineză covârșește cu toate aceste pe cele precedente fiind vorbită aproape de 300 milioane de oameni, dacă cifrele sunt exacte. Trebuie a remarca că Richtofen și Bonvalet evaluează populațiunea Chinei dela 120—200 milioane cel mult. 2. Asupra religunilor din lume: Creștini 500 milioane. Confucianiști 256 mil. Hinduși (Brahmaniști) 190 mil. Mohamedani 176 mil. Budiști 147 mil. Taoiști dela Tao, un nume chinez dat lui Dumnezeu (o sectă religioasă a Chinezilor), 43 mil. Sintoști (o religie idolatră din Iaponia) 14 mil. Israeliti 8 mil. Politeiști 117 mil. Dintre creștini sunt: Catolici 195 mil. Protestanți 200 mil. Ortodoxi 105 mil. Deci 500 milioane creștini contra unui miliard de necreștini. 3. Asupra Bibliiei: Un statistician a calculat că biblia conține 31.173 versuri, 773.692 cuvinte și 3.566.480 litere. Cuvântul Iehova se găsește de 6.855 de ori, ear' particula și de 46.227 de ori. Psalmul 117 formează mijlocul Bibliiei.

Naștere monstră. Din comuna Roșia (com. Bihor) ni-să scrie, că în 28 Oct. a. c. o femeie tinără a născut 2 fetițe gemene, a căror piepturi au fost imbinete laolaltă constituind numai un corp cu 2 capete față către față, 4 mâni și 4 picioare. Nou născutele au trăit numai 1 oră.

Comoară în cimiter. Într'un cimiter din Berlin, săpătorul de morminte Balmann a aflat o comoară, constătoare din 4000 mărci de aur, prezentându-se ca comisar de poliție. El ceru dela găzdoaia casei o sêcură și cu ea sparse lada lui Balmann; scoase din ladă cele 4000 mărci de aur, și pe lângă acestea, mai luă și alte 30 de mărci, pe care le află în ladă. Balmann, care făcu arătare la poliție, fu dimisionat din post și arestat.

Mama și fata. Din Berlin se scrie, că o fată de-acolo, dimpreună cu mama sa, s'au hotărât să se sinucidă. S'au dus deci la un râu, și s'au aruncat amândouă deodată în apă. Fetei se vede însă că i-a părut rău de ceea-ce a făcut, căci a început a striga după ajutor și a și fost scăpată. Mama-sa însă s'a înecat.

O familie întreagă otrăvită. Familia oficialului Polzner Zoltán din Seghedin, a fost întreagă otrăvită. S'au pus anume cu toții la prânz, dar' nu s'au sculat bine dela masă și cu toții au început a se simți foarte rău. Îndată au chemat pe un medic, care a constatat, că ei s'au otrăvit întrebuițând la ferură un fel de unt prefăcut.

Soldat ucigaș. Într'un birt din Ujvidék și-au petrecut Sâmbăta trecută mai mulți civili și soldați. Acestia din urmă au început a nu mai suferi pe civili ca să cânte. Birtașul văzând aceasta, a dat pe un soldat, care a fost cauza neînțelegerii, pe ușe afară. El s'a și dus liniștit până la ușe, de unde s'a întors apoi eară înapoi și scoțându-și baioneta a strâpuns cu ea pe un chelner, crezând că e birtașul. Ceialaltă îndată l'au prins și l'au deținut.

O palmă strașnică. Muncitorul Josef Szlanik din Budapesta venind Sâmbăta seara acasă, a făcut larmă, ceea-ce proprietarului casei nu i-a plăcut. L'a rugat deci să se liniștească, dar' Szlanik n'a voit, la ce proprietarul, un om puternic, i-a tras o palmă atât de strașnică, încât îndată i-s'au rupt opt dinți.

Moartea unui veteran. Joia trecută a murit într'un sat de lângă Oxenburg locotenent-colonelul Johann Lenk. El s'a născut la anul 1823, din niște părinți țerani. La 1843, pe când era servitor la niște țerani mai avuți, a fost asetat. Răposatul a luat parte la războaiele din anii 1849, 1859, 1864, 1866 și 1879, ear' în anul 1881 a fost avansat la gradul de locot.-colonel. În total el a servit 38 de ani, și numai la miliție a învățat a ceti și scrie. La înmormântare a luat parte și mai mulți soldați dela reg. Hess, la care a fost asetat la 1843.

Femei milionare. Despre bărbații milionari se face multă vorbă prin gazete, dar' despre femeile milionare tace cronică, deși sunt câte-va și de acestea, unele chiar tinere. Drept că foarte puține s'au dovedit harnice de a câștiga milioane, dar' ajungând în posesia lor, prin moștenire, se știu aranja foarte bine în poziția de milionare. Anglia, Scoția și America sunt în deosebi patria milionarelor. Astfel d-șoara Emilia Talbot, în Wales, e una dintre cei mai avuți cetățeni în întreaga Britanie. A moștenit dela tatăl ei 1,368.607 funți sterlingi (peste 33' mil. fr.) ear' prin moartea surorii sale a devenit încă și mai bogată. D-șoara Maria Hamilton (pronunțată Hemilt'n) unica fiică a ducelui cu același nume, în etate de 10 ani era una dintre cele mai bogate moștenitoare, ear' azi în etate de 21 ani veniturile ei anuale trec peste un milion fl. În scoția numai contesa Cromartie care a moștenit dela bunica-sa imense latifundii, poate rivaliza cu d-șoara Hamilton. Despre bogăția baronesei Bordet Couts se vorbesc cele mai miraculoase lucruri. Din cauza filantropiei sale este mult stimată și în străinătate. Totuși patria celor mai bogate femei este America. Cea mai bogată fiică a lunei este d-șoara May Goilet, care împreună cu fratele ei, în etate de 25 ani, va moșteni zece milioane funți sterlingi (250,000.000 fr.) Nu mai puțin bogată e d-șoara Gould, dar' e cu mult mai populară. D-șoara Gould e cea mai filantropă femeie a noiei lumi și poate și fi, căci dispune de 2,500.000 fr. venit anual.

Domii abonenți, cari au fost provocați pentru a-și achita abonamentul pe anul de față, sunt din nou rugați, ca să binevoască a ni-l trimite.

AMICIȚIE — DISTRAȚIE

Scumpi. — M'ai întrebă în scrisoare, că: „Ce dă-ferință este între flutură și durere? — Eată răspunsul:

Fluturul zboară 'n lumea șgomotoasă,
Gonind griji, necasuri și amarul chin;
Durerea rămâne, ne 'ncetat te-apasă
Și 'ntreaga sa urmă e numai suspin.

Sau:

Cu cât fluturul e ușor la sburat;
Cu atât e de grea durerea la suportat.

Tonel.

B. în V. Ziua sfântă ear' veni și acum putem vorbi... Te-am iubit, o știu prea bine și ca semn de suvenire eu ți-am dat și un inel, care-ți părea frumușel. Mult timp noi nu ne-am văzut, mata cu M. ți-ai petrecut... Mai târziu ne-am întâlnit și cu drag am povestit. Povestind eu observai, că pe deget inel n'ai. Eu apoi te-am întrebă, că inelul cui l'ai dat? Mata surprinsă ai zis: „Inelul... Inelul dela mata l'am perdut... da... da... Eu nu te-am mai ispitit, că foarte m'am năcăjit. Apoi te-am temut că știu și mi-ai spus într'un târziu, că dl M..... fără voce... dar... voui scrie se mi-l dec. De-atuncia și până-acuma au trecut zile cu suma, au trecut și săptămâni, ba îmi pare chiar și luni, și inelul nu mai apare dela dl D-Tale. De acum până 'n vecie eu tac... amin se fie... Tot nu tac că m'ai strivit, cu inima-ți de granit; îți doresc în a ta cale, dureri crude și fatale, ca aș plânga neincetat, pe cel care l'ai tradat.

ni-vo.

Călugăriței. — Nu vei fi fericită, dacă nu vei fi iubit mai întâiu; iubește, iubește, căpâțioasă cu ochi și șteți!

Viorice... Da, scumpă, atât de mult doresc să ne 'ntâlnim eară, ca să putem continua conversațiile despre petrecerile de astă vară. Apropos, locul de întâlnire: acolo unde ne-a fost ultima despărțire.

U-clu.

POSTA REDACȚIEI.

Dlul V. S. Din cele trimise vom extrage ceva în nrul viitor.

Dlul I. B. în P. Același răspuns.

Dlul A. P. P. în I. Ca abonament la foaie mai restăți pe anul de față cu 1 fl. 50 cr. Cele trimise se vor publica.

FEL DE FEL

Anunțuri false. Timpul anunțurilor false a trecut. Aceasta cel puțin în America. Reclamele mincinoase, promisiunile abracadabrante și miile de mijloace pentru a înșela pe naivi, sunt pedepsite aici foarte aspru.

Statul New-York a adoptat o lege contra anunțurilor frauduloase, cari presintă o mare analogie cu paragraful I. al legii germane contra concurenței neleale. Ea este astfel concepută:

„Sunt culpabile de un delict casele de comerț și persoanele cari, în scopul de a face să se creadă într'o ofertă avantajoasă, fac sau răspândesc cu știință prin ziare sau alte publicațiuni din această țară, indicațiuni sau afirmațiuni de fapte privitoare la cantitatea mărfurilor, calitatea, prețul, modul de fabricațiune sau fixarea prețului, sau recompenzele, prețul și distincțiunile ce le-ar fi fost decernate, când aceste indicațiuni sau afirmațiuni sunt contrare adevărului și făcute spre a induce publicul în eroare.

„Prezenta lege va intra imediat în vigoare.”

Un cas unic în felul său s'a petrecut în orașul X. Femea unui locuitor de acolo, și-a părăsit bărbatul, ducându-se într'alt oraș, cu gândul de-a nu se mai întoarce nici când la el. Bărbatul credea la început, că nu va trece mult și ea earăși se va reîntoarce. Dar s'a înșelat, căci au trecut zile, săptămâni, ba chiar și luni, și ea nu s'a mai întors. Ce să facă deci s'ermanul om, căci avea și vre-o 3 copii și deci nu se putea îngrijii și de ei și să-și vadă și de lucru. S'a dus la judecătorie și a înștiințat lucrul, dar nu i-s'a dat nici un drept pentru a-și recăștiga femeia, căci se zice că el a fost vina de l'a părăsit și astfel dacă ea nu se va reîntoarce de bună voie, nu o poate nimeni șili la aceasta. Ne mai având încotro, i-a venit o idee în cap. S'a hotărât anume, ca să o avizeze că el a murit și atunci sigur că ea va pleca imediat acasă, cu atât mai virtos, că după moartea lui urmașii săi aveau să ridice o oare-care sumă de bani, dela niște asociațiuni de asigurare. Zis și făcut. S'a dus în alt oraș, unde nu-l cunoștea nime, la un Jidan, și a lăsat să-și tipărească vre-o câteva anunțuri funebre. După aceea a venit acasă, și fără să spună cuiva ceva despre planul său, a trimis un anunț la adresa femeii sale. Acea cât ce l'a cetit s'a gătat de drum și a plecat spre casă, fericită că a scăpat de bărbat și că va pune mâna și pe bani. Dar fericirea nu a durat mult, căci ajungând în X. și dându-se jos din cupeu, se trezește că cineva o prinde de

mână. Care nu-i fu însă mirarea și groaza, când uitându-se înapoi, văzu că e însuși bărbatul său, care a știut astfel s'o păcălească. Și așa a trebuit apoi să meargă cu el acasă. E întrebarea numai, că oare nu-l va părăsi eară din nou și că oare mai putea-o-va el și de-a doua-oară înșela?

Bărbatul: Iubită femeie, dacă până la 10 ore seara nu vin acasă nu trebuie să mă mai aștepti.

Femea: De sigur că nu, căci dacă se apropie nouă ore, atunci plec după tine.

GHICITOARE.

Deși ca să percurgă distanțe mari e gata Deloc picioare n'are și cap câte odată. Nu știe unde merge, dar' duce 'ndepărtare Și după-ce ajunge de 'ntors putere n'are. Curat e la plecare, pe drum se murdărește, Acum se vedem oare, că cine o ghicește.

Intre deslegători se va sorta o carte prețioasă.

Terminul deslegării e 2 Decembrie n. a. c.

Invățături și adevăruri.

Un tată bătrân și avut își împărți întreaga sa avere între fiii ce-i avea. Singur un diamant îl ținu pentru sine, zicând că-l va da aceluia dintre fiii săi, care se va face vrednic de dînsul prin vre-o faptă nobilă. Feciorii ca să-l poată dobândi, călătoriră într'altă parte, și după trei luni se reîntoarseră toți trei și spuse fiecare tatălui său câte o faptă ce au făcut-o ei. Cel mai bătrân zise: — Un străin îmi încredința mie toată averea dînsului fără nici o scrisoare, și eu i-o dădui înapoi nevătămată. Spuneți nu este aceasta faptă nobilă? — Fiule, îi zise tatăl, ai lucrat după-cum a trebuit, care altcum lucrează acela e om blăstemat. Fapta ta e bună, dar' nu e nobilă. Al doilea zise: — Când călătoriam văzui pe un copil căzând în lac; eu îl scosei pe când era aproape să se înece. — Tu, fiule, zise tatăl, ai făcut ceea-ce e datorita fiecărui om. Cel mai tinăr zise: Un dușman al meu era la turmă, se culca lângă o afunzime înfiorătoare și adurmi. Eram chiar lângă dînsul; deodată se întoarse spre afunzime și acuma era să luncă în jos și să se sfarme. Eu îl oprii cu pericolul vieții mele și așa îl scăpai de moarte. — Vino, fiule, strigă tatăl, al t'eu e diamantul, pentru-că atunci e inima nobilă, când e bună și față cu dușmanii ei.

Cele 10 porunci ale unui negustor.

1. Ca să fii bun negustor și să-ți meargă bine, cumpără totdeauna marfă bună și bine făcută.
2. Să nu te întinzi mai mult de cât îți e pătura și să taci daraveri mai presus de puterile tale.
3. Plătește-ți datoriile și dacă ești în stare ferește-te pe cât poți de-a face.
4. Fii gelos de reputația ta și nu te lăsa a fi ocărit de mușterii.
5. Silește-te să capeti clienți solvabili, ferește-te pe cât poți de debitori răi de plată și nu te lăcomi a deschide credit la fiecare.
6. Ferește-te de-a te arăta mușterii că ești prea mult doritor de-a vinde, căci îți compromiți marfa și îi scazi prețul.
7. Silește-te de-a ținea prăvălia în cea mai completă ordine.
8. Nu aduce marfă mai multă decât poți să vinzi și mai cu seamă silește-te de-a nu rămânea în prăvălie cu multă marfă.
9. Vezi-ți numai de treburile tale și dacă îți merge bine și-ți prisosește capitalul, cumpără bonuri, dar' nu te apuca de specule în care nu te pricepi.
10. Tratează cu politeță pe mușterii, poartă-te cu băieții din prăvălie cu milă și bunătațe ca un părinte și evită cu ori ce preț procesele.

Mulțumită publică.

În favorul bisericii gr.-or. române din Petroșeni au mai încurs ulterior colecte dela următorii domni:

Basiliu Socol, paroch gr.-or. în Livezeni 16 fl. 70 cr., Simion Suci, paroch gr.-or. din Petrița 3 fl., Ioan Stanca, comerciant în S-Sebeș 9 fl. 50 cr., Ioan Petruș, paroch în Cristes 1 fl. 50 cr., Avram Barb, paroch în Briznic 6 fl. 64 cr. Suma 37 fl. 34 cr.

Pentru această binefacere comuna noastră bisericească aduce și pe această cale sus amintiților domni profunđa sa mulțumită și recunoștință.

Petroșeni, la 28 Octomvrie n. 1899.

Cu toată stima

Avram Stanca,
paroch.

Redactor responsabil: Petru P. Barițiu

„Ardeleana“

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni.

Nr. 145—1899 Plen.

(617) 1—1

Convocare.

P. T. acționarii nostri prin prezenta se invită la

Adunarea generală extraordinară,

ce se va ținea în localul institutului la 20 Decembrie st. n. 1899 după amiază la 2 ore, cu următorul

PROGRAM:

1. Modificarea §§-lor 19, 28, 29, 31, 41, 43 și 46 din statutele societății.
2. Regulamentul de serviciu pentru funcționarii institutului.
3. Eventuale propuneri insinuate, conform §-lui 28 din statute.
4. Exmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, să binevoiască a-și depune acțiunile la cassa institutului conform §-lui 20 din Statutele societății.

Din sedința plenară a Direcțiunii, ținută la 16 Nov. 1899.

Nic. Vlad m. p.,
președinte.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director executiv.

Szám 1222—1899 végreh.

(613) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETME NY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a körösbányai kir. járásbíróság 1892. évi 3922. számú végzése következtében Pap Tivadar körösbányai ügyvéd javára Tama Safran a Szivi ellen 15 ft és 52 ft 50 kr. s jár. erejéig 1892. évi november hó 18-án loganatosított biztosítási végrehajtás utján lefoglalt és 325 frtra becsült két tehén, két ökör és egy lóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a körösbányai kir. járásbíróság V. 97/4 1899. számú végzése folytán 52 ft 50 kr. és 15 ft tőkekövetelés, ennek 1891. évi december hó 7. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 116 ft 70 kr. biróilag már megállapított költségek erejéig Tamnátéken végrehajtást szenvedett lakásán leendő eszközésére 1899. évi november hó 25. napjának délelőtti 10 órája határidővel kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfogadják adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldötténi írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Korösbányán, 1899. évi november hó 10. napján.

Szóllósy János,
kir. bírósági végrehajtó.

Urcarea intereselor legale.

Incepând cu 1 Ianuarie 1900 „Brooser Vorschussverein” va solvi, atât după depunerile făcute de pe acum, cât și după cele-ce se vor mai face,

5¹/₂%

La depunerile cele noue această solvire se va face dela 1 eventual dela 16 l. c.

La ridicarea depunerilor solvirea procentelor se va socoti până la 15 resp. până la finea lunii.

Darea de venit după interese o solvește Reuniunea.

(615) 1—1

Direcțiunea.

Moartea cloțanilor!

(Felix Immisch, Delitzsch)

este materia cea mai bună pentru a otrăvi repede și sigur cloțani și șoareci.

Nu e vătămător oamenilor și animalelor de casă. (609) 4—5

Se capătă în pachete cu câte 30 cr. la farmacia: **N. Vlad** din **Orăștie**.

Ich mache hiermit höflichst bekannt, dass in meiner Villa **schöne Möbel** zu verkaufen sind.

Pauline v. Kopetzky.

Aduc la cunoștința on. public, că în vila mea din Orăștie sunt mai multe **mobile frumoase** de vândut.

(614) 1—3

Paulina de Kopetzky.

De exarëndat.

Casele nou zidite ale dlui **G. Bogdănescu** din Orăștie str. Beriului, constătătoare din 12 odăi, 2 grajduri și 1 șopru mare, poziție bună pentru ospetărie sau boltă, se exarëndează cu 1 Dec. n. pe timp de 5 ani

Doritorii să se adreseze la sus numitul domn în **Romos** p. u **Szászváros**. (616) 1—1

Reuma-Geist

se numește

un fel de medicament, care la expoziția higienică ținută la anul 1895 în Cairo și la 1896 în Londra, a fost **distins cu medalie de onoare** și cu **medalie de aur**. Acest medicament a fost aprobat de cei mai distinși medici și se întrebuițează în cele mai mari spitale. El are o influență repede asupra ori-cărei părți a corpului, și anume contra reumatismului, **nevroșității, podagrei, ișias și asthma**.

Influența lui în unele casuri este așa de extraordinară, că și la boale mai învechite, dacă se întrebuițează și numai odată, înceată ori-ce durere.

Durerea de dinți și de cap înceată în 5 minute!

Prețul unei sticle, cu îndrumările de lipsă, este **1 coroană, calitate mai tare 2 coroane 40 fileri**.

Deposít principal în Budapesta, la farmacia d-lui **Iosif Török**, Király-utca 12, și la dl Dr. A. Egger, Váci-körút 17, precum și în toate celelalte farmacii din capitală și provincie, și la producătorul

WIDDER GYULA

farmacist.

Sátoralja-Ujhely.

Comande din provincie se efectuesc (608) cu acurateță. 5—10

Deposit în Orăștie la dl **Josef Graffius**, în Sibiu la **I. C. Molnar**, **Heinrich Gottlieb** și **E. Rumler**, în Szász-Sebeș la **Ludwig Binder** și **W. Lederbilger**.